

2016-cı ilin yanvar-iyun ayları üçün Azərbaycan Respublikasının

TƏDİYƏ BALANSI¹

2016-cı ilin yanvar-iyun aylarında xarici iqtisadi əməliyyatlar neft-qaz sektoru üzrə müsbət saldoya, qeyri-neft sektoru üzrə isə mənfi saldoya malik olmuşdur.

Neft-qaz sektoru üzrə ümumi daxilolmalar əsasən neftin və təbii qazın ixracı və bu sektora cəlb edilən xarici kapitalın hesabına formalaşır. Bu sektor üzrə ödənişlər isə mənfəətin və investisiyaların repatriasiyasını, avadanlıqların və xidmətlərin idxalını əks etdirir. 2016-cı ilin yanvar-iyun aylarında tədiyə balansında neft-qaz sektoru üzrə yaranmış ümumi müsbət saldo 2.9 mlrd. \$ olmuşdur.

2016-cı ilin yanvar-iyun aylarında tədiyə balansının əsas göstəriciləri

Mln. \$

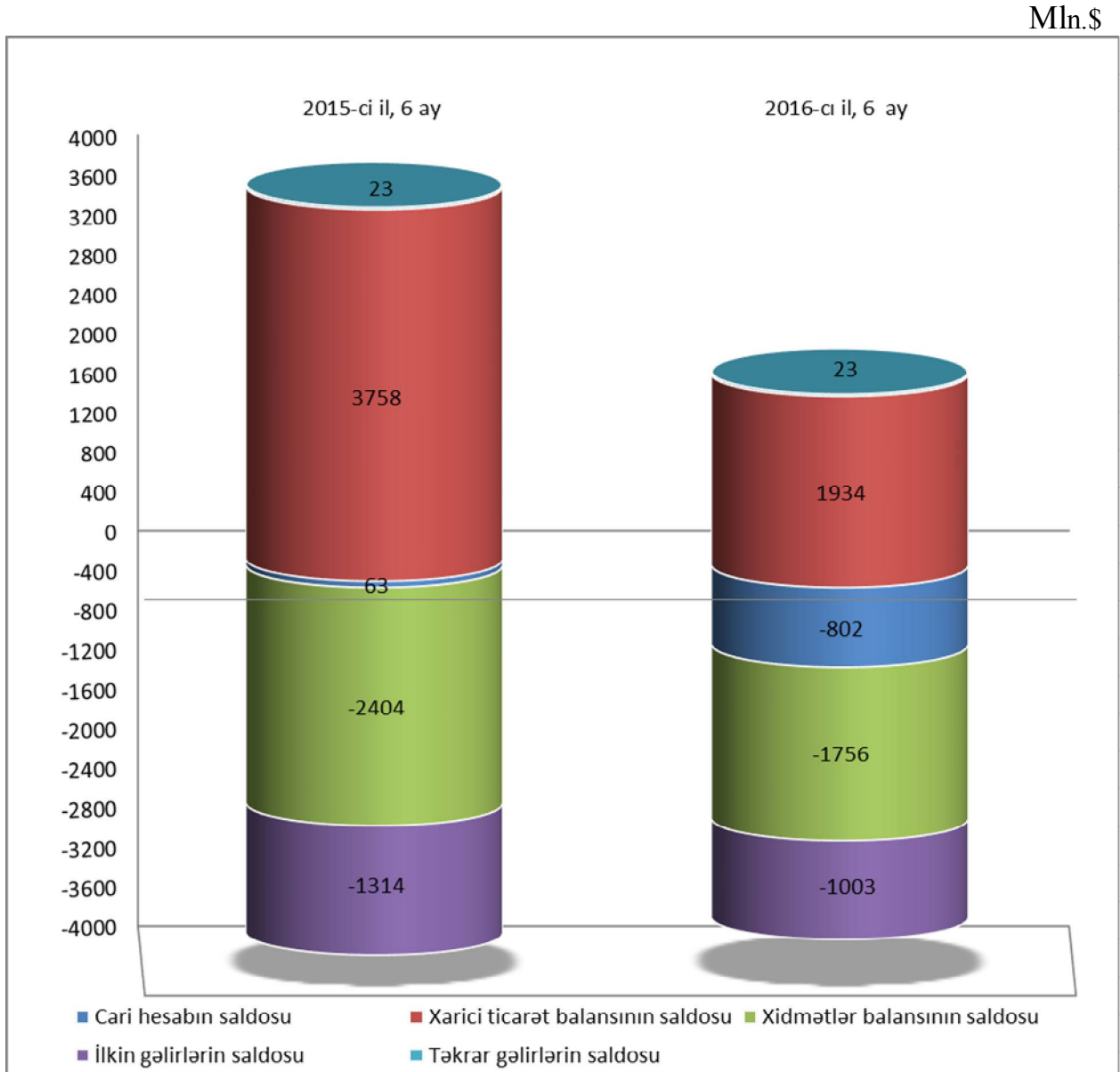
Cari əməliyyatlar	-801.9
Xarici ticarət balansı	1933.6
Xidmətlər balansı	-1755.9
İlkin gəlirlər balansı	-1002.7
-İnvestisiya gəlirlərinin repatriasiyası	-892.1
Təkrar gəlirlər balansı	23.1
Kapital hesabı	-40.0
Maliyyə hesabı	-2180.9
Xalis maliyyə aktivləri	4072.8
o cümlədən:	
-xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar	1490.0
-portfel investisiyaları	-82.1
-törəmə maliyyə alətləri	-0.7
-digər investisiyalar	2665.6
Xalis maliyyə öhdəlikləri	1891.9
o cümlədən:	
- Azərbaycanca cəlb olunmuş birbaşa investisiyalar	3693.3
- cəlb olunmuş investisiyaların repatriasiyası	-1547.5
- portfel investisiyaları	570.4
- digər investisiyalar	-743.3
Balanslaşdırıcı maddələr	1770.1
Tədiyə balansının ümumi saldosu (Ölkənin ehtiyat aktivlərinin dəyişməsi; “+” artım, “-” azalma)	-1252.7

Qeyd: Tədiyə balansı hesablamalarında xam neftin faktiki orta qiyməti 38\$ (ötən ilin müvafiq dövründə 54\$) olmuşdur.

1 Tədiyə balansının metodoloji tərtibatı ilə bağlı http://cbar.az/assets/1186/final_metod.pdf səhifəsinə müraciət edilə bilər.

Cari əməliyyatlar hesabı

2016-cı ilin yanvar-iyun aylarında cari əməliyyatlar hesabında 801.9 mln. \$ məbləğində kəsir yaranmış, o cümlədən neft-qaz sektoru üzrə cari hesabın profisiti 2.0 mlrd.\$ məbləğində olmuşdur. Neft-qaz sektorunun profisiti qeyri-neft sektoru üzrə cari hesabın 2.8 mlrd. \$ məbləğində kəsirinin 72%-ni örtmüşdür.

Xarici ticarət balansı

Xarici ticarət dövriyyəsi 10.6 mlrd. \$ təşkil etmiş və *xarici ticarət balansı 1.9 mlrd. \$ məbləğində müsbət saldo ilə nəticələnmişdir.*

2016-cı ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanın dünyanın 166-dək dövləti ilə ticarət əlaqələri olmuşdur. Xarici ticarətin 13.6%-i MDB üzvü olan dövlətlərin, 86.4%-i isə digər xarici dövlətlərin payına düşür. Dövlətimizin Türkiyə, Rusiya, Birləşmiş Krallıq,

İtaliya, ABŞ, Almaniya, Yaponiya, Fransa, Tayvan və Çin ilə daha intensiv ticarət əlaqələri olmuşdur. (Ümumi ticarətdə bu ölkələrin payı 67.5% təşkil etmişdir).

Əmtəə ixracı. Hesabat dövründə əmtəə ixracı 6.3 mlrd.\$ təşkil etmişdir. İxrac olunmuş malların strukturunda neft-qaz məhsullarının payı 91.3% olmuşdur.

Xarici dövlətlərə 5.0 mlrd.\$ neft məhsulları ixrac olunmuş, ixrac olunmuş neft məhsullarının 264.5 mln.\$-ı neft emalı məhsullarının, 4.8 mlrd. \$-ı isə xam neftin ixracının payına düşür.

2016-cı ilin yanvar-iyun aylarında ölkənin **qeyri neft-qaz** ixracı 544.9 mln.\$ təşkil etmişdir.

Əmtəə idxalı. Hesabat dövründə əmtəə idxalı 4.3 mlrd. \$ təşkil etmişdir. İstehlak mallarının idxalının ümumi dəyəri isə 1849.4 mln. \$ olmuşdur.

İdxalın strukturunda xarici investisiyalar hesabına gətirilmiş maşın-avadanlıqların və malların xüsusi çəkisi 26.5% təşkil etmişdir.

Xidmətlər balansı

2016-cı ilin yanvar-iyun aylarında xarici dövlətlərlə Azərbaycanın iqtisadi əlaqələrində qarşılıqlı xidmətlər əsas yerlərdən birini tutmuş və bu xidmətlərin ümumi həcmi 5.7 mlrd. \$ təşkil etmişdir. Bunun 3.7 mlrd. \$-ı qeyri-rezidentlər tərəfindən Azərbaycanın rezidentlərinə, 2.0 mlrd.\$-ı isə Azərbaycan rezidentlərinin xarici ölkələrin rezidentlərinə göstərilən xidmətlərdir.

Qarşılıqlı xidmətlər dövriyyəsinin 16.7%-i nəqliyyat xidmətləri üzrə aparılan əməliyyatların payına düşür. Ümumi dəyəri 952 mln. \$ olan nəqliyyat xidmətlərinin 56.9%-i qeyri-rezidentlərin Azərbaycanın nəqliyyat sistemlərindən istifadə etmələri ilə əlaqədardır.

Azərbaycanın rezidentlərinin qeyri-rezidentlərə göstərdikləri nəqliyyat xidmətlərinin dəyəri 542 mln. \$, qeyri-rezidentlərin Azərbaycan rezidentlərinə göstərdikləri nəqliyyat xidmətlərinin dəyəri isə 410 mln. \$ təşkil etmişdir.

İlkin gəlirlər balansı

Hesabat dövründə gəlirlər üzrə daxilolmaların və ödənişlərin ümumi dövriyyəsi 1.9 mlrd. \$-a çatmışdır. Bunun 76.4%-ni (1.5 mlrd. \$) Azərbaycandan ödənişlər təşkil edir. Bu məbləğin isə əsas hissəsini (987 mln.\$) beynəlxalq neft-qaz konsorsiumları üzrə xarici investorların payına düşən gəlirlərin repatriasiyası (əsasən xam neft şəklində) təşkil edir.

Təkrar gəlirlər balansı

Təkrar gəlirlər üzrə xarici ölkələrlə aparılan əməliyyatların ümumi dəyəri 617.3 mln.\$ məbləğində qiymətləndirilmişdir. Bu məbləğin 53.5%-ni ölkəyə daxilolmalar təşkil edir.

Təkrar gəlirlər üzrə ümumi daxilolmaların 90.4%-ni xarici ölkələrdən fiziki şəxslərin pul baratları, 6.1%-ni ölkəyə gətirilən humanitar idxal mallarının dəyəri, 3.5%-ni isə digər daxilolmalar təşkil edir.

Bütövlükdə, təkrar gəlirlər üzrə əməliyyatların saldosu müsbət 23.1 mln. \$ təşkil etmişdir.

Maliyyə hesabı²

2016-cı ilin yanvar-iyun aylarında xalis maliyyə aktivlərimiz 4.1 mlrd.\$ artmışdır. Bu göstərici əsasən xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar (1490.0 mln.\$), portfel investisiyaları (-82.1 mln.\$), törəmə maliyyə alətləri (-0.7 mln.\$) və digər investisiyalar (2665.6 mln.\$) hesabına formalaşmışdır. Hesabat dövründə xalis maliyyə öhdəliklərimiz isə 1.9 mlrd.\$ təşkil etmişdir ki, bu da xaricdən cəlb olunmuş xalis birbaşa investisiyalar (2145.8 mln.\$), portfel investisiyaları (489.4 mln.\$) və digər investisiyalar (-743.3 mln.\$) hesabına formalaşmışdır.

2016-cı ilin yanvar-iyun ayları üzrə xalis maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

Mln.\$

	Aktivlər	Öhdəliklər
Birbaşa investisiyalar	1490.0	2145.8
- neft-qaz sektoru	963.1	1479.3
- digər sektorlar	526.9	666.5
Portfel investisiyaları	-82.1	489.4
Törəmə maliyyə alətləri	-0.7	
Digər investisiyalar	2665.6	-743.3
- ticarət kreditləri və avanslar	1739.5	300.3
- kreditlər və ssudalar	16.4	-724.2
-depozitlər və nağd valyuta	909.7	-319.4
C Ə M İ	4072.8	1891.9

2 Beynəlxalq Valyuta Fondunun tədiyə balansı üzrə yeni (6-cı nəşr) Təlimatının tələblərinə uyğun olaraq tədiyə balansının strukturunda kapital və maliyyə hesabı Aktivlər/Öhdəliklər prinsipi üzrə təsnifləşdirilmişdir. Bununla əlaqədar olaraq cədvəl göstəriciləri yeni strukturda verilmişdir.

Birbaşa investisiyalar

Birbaşa investisiyalar formasında xaricdən cəlb olunmuş sərmayələrin ümumi məbləği 3.7 mlrd. \$ olmuşdur. Bu investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 81.7% təşkil etmişdir.

Qiymətləndirmələrə görə qeyri-neft sektoruna cəlb olunmuş birbaşa investisiyaların ümumi məbləği 674.4 mln. \$ olmuşdur.

Kreditlər və digər investisiyalar

Hesabat dövründə kreditlər və ssudalar üzrə xalis maliyyə aktivləri 16.4 mln.\$ artmış, xalis maliyyə öhdəlikləri isə 724.2 mln.\$ azalmışdır.

Depozitlər və nağd valyuta üzrə xalis maliyyə aktivləri 909.7 mln.\$ artmış, xalis maliyyə öhdəlikləri isə 319.4 mln.\$ azalmışdır.

Ehtiyat aktivləri

Hesabat dövründə ölkənin ehtiyat aktivləri 1253 mln. \$ məbləğində azalmışdır.